Zprávy kommisse pro přírodovědecké prozkoumání Moravy.
Oddělení geologicko-palaeontologické, čís. 4.

Poznámky

k diluviálnim nálezům v jeskyních mladečských a stopám glaciálním na severovýchodní Moravě.

Podává

K. J. Maška.

Zvláštní otisk z „Časopisu moravského musea zemského", roč. V.

V Brně 1905.

Tiskem moravské akciové knihtiskárny.
Nákladem vlastním.

Zprávy kommisse pro přírodovědecké prozkoumání Moravy.
Oddělení geologicko-palaeontologické, čís. 4.
Zvláštní otisk z „Časopisu moravského musea zemského“, roč. V., čís. 2.

Poznámky k diluviálním nálezům v jeskyních mladečských a stopám glaciálním na severovýchodní Moravě.

Podává K. J. Maška v Telči.

Neznaje dosud z vlastního názoru jeskyní mladečských u Litovle, použil jsem hlavních prázdnin v r. 1904 k důkladnější prohlídce důležitého tohoto naleziště diluviálního, o němž v dřívějších časech a opět v nejnovější době kolovaly v časopisech různé, namnoze si odporující, při nejmenším aspoň spletité a nejasné zprávy. Zajímala mne zejména zvěst o nahodilém nálezu kostí pravěkých obrů, jakož i druhá zpráva o nálezu kostry dospělého člověka a dítěte se zbytky diluviálních zvířat pod neporušeným podkrovem skalním.

Laskavostí pana dra. Jana Smyčky, městského lékaře a c. k. konservatora v Litovli, seznal jsem veškery nálezy mladečské, jež v původním ještě stavu byly uloženy v museu knížete Liechtensteina na hradě Úsovském a v lesní úřadovně na Nov. Zámcích, jakož i jeskyně v hoře Třesíně u Mladče: Podkovu, Bočkovu díru a nové naleziště člověka diluviálního. Byl jsem prvním odborníkem, jemuž dopřáno celý nález blíže ohledati a takto samostatný úsudek si učiniti.

O novém nalezišti, jež jest na jižním svahu Třesína, asi 60 kroků na západ od starého vchodu do Bočkovy díry, nutno především stanoviti, že jest nám tu činiti se zbytkem bývalého výklenku nebo jeskyňky, jejíž klenba v dobách dřívějších se sřítila neb byla odlamána. Zpozoroval jsem totiž dne 12. srpna r. 1904 ve vzdálenosti 4 m od nynější stěny skalní omletou skálu,

na níž lpěla silná vrstva popelovitá s uhličky a kůstkami *polární lišky* a *zajíce běláka*. Pod sříceným stropem nalezeny v březnu r. 1904 zbytky *člověka diluviálního* i zvířat. Na západní straně naleziště vybíhal k temeni komín, v němž taktéž četné kosti diluviální byly uloženy. Za pobytu mého v Mladči byl tento komín již do hloubky asi 10 m od roviny původního naleziště lidských kostí vybrán; táhl se pak v této hloubce dále do skály směrem severním. Zdali a pokud tento komín souvisel s vedlejší bývalou jeskyňkou, člověkem diluviálním obývanou, nelze už stanoviti; mylnou však jest domněnka, že by byl přístup k nalezišti diluviálnímu umožňoval. Vchod do jeskyňky nutno na jižní straně předpokládati. Zbytky zvířecí se nacházely pouze v hořejší části hlinité výplně komínu.

Co se nálezu samého týče, nelze o diluviálním stáří lidských kostí pochybovati. Náležejí, pokud jsem mohl při zběžném ohledání seznati, dvěma dospělým mužům postavy podobně veliké, však hřmotnější ještě než byl diluviální člověk předmostecký (výšky asi 180 cm), lebky tvaru podlouhlého (délka 205 cm, šířka 152 cm, index lebeční 74) se silně vyčnívajícími oblouky nadočními, vyvinutým hrbolkem bradním, zuby značně otřelými; kosti holenní jsou silně sploštělé, platyknemické. Pouze jedna lebka byla zachována; druhá lebka jakož i všecky ostatní části koster byly roztříštěny, lze však očekávati, že některé kosti končetin se dají restaurovati. Třetí lebka. dle výpovědi dělníků dětská, jest lebkou liščí; nezjistil jsem ani kůstky, jež by byla náležela dítěti.

Mnoho částí obou koster bylo zmařeno, i jest velmi litovati, že po prvním objevu zbytků lidských nebylo další kopání ihned zastaveno a pak svěřeno zkušenému znalci.

Lidské tyto zbytky a zejména obě lebky podstatně se liší od kostí a lebky, jež v sousední Bočkově díře r. 1881 nalezl kustos vídeňského dvorního musea JOS. SZOMBATHY, a o jejichž diluviálním stáří jsem již tehdy pochyboval. Nový nalez pochybností těch nerozptyluje.

Z výrobků lidských, jež s kostrami byly nalezeny, uvádím: zpracované parohy sobí, zejména 2 plochá, krásně broušená, na obou koncích přihrocená hladidla, z nichž jedno úplně zachovalé jest 17·5 cm dlouhé a 2 cm široké; dále pak pazourkové škrabadlo, 9 cm dlouhé a 6 cm široké.

Z četných zbytků zvířecích, jež poblízku koster lidských byly nalezeny, určil jsem tyto druhy diluviální: *lišku obecnou, lišku polární, vlka, zajíce běláka, pištuchu, křečka, soba, losa, zubra* a *krkavce*. Dva odhozené parohy jelení sotva lze pokládati za současné s ostatními zbytky diluviálními.

Nález celý zařaditi dlužno do nejmladšího diluvia, do pokročilé doby sobí, ač lebky lidské zachovaly ráz starší. —

Dalším účelem cesty mé bylo ohledání naleziště předmosteckého a severovýchodní Moravy se zvláštním zřetelem ke stopám doby glaciální.

V Předmostí shledal jsem, že každoročně objevují se v cihelnách po obou stranách tábořiště lovců mamutích dosti četné zbytky zvířeny diluviální, najmě mamutí se zřejmými stopami působení lidského a přicházejí často na zmar, ježto není nikoho, jenž by je od dělníků za přiměřenou náhradu kupoval. Městské museum přerovské by za několik korun mohlo získati cennější předměty než chová ve svých sbírkách.

Ve Štramberku a okolí pátral jsem po stopách ledovců, jež by byly dokladem, že také témě Kotouče bylo v době glaciální ledovcem pokryto, nedospěl jsem však k jistému o tom úsudku. Bude třeba dalších pozorování.

S tím souvisí otázka zalednění moravských Bezkyd, zejména skupiny Radhošťské. Také zde nutno ponechati konečné řešení studiím příštím, ač by „mořské oko“ na jižním svahu Radhoště aspoň k lokálnímu, po delší dobu trvajícímu zalednění poukazovalo.